

Enerji təhlükəsizliyi bütün ölkələrin milli təhlükəsizlik məsələsidir

Fevralın 11-də Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin videokonfrans formatında VII iclası keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iclasda çıxış edib.

Prezident İlham Əliyevin çıxışı

- Hörmətli komissar Simson.
Hörmətli komissar Varhelyi.
Xanımlar və cənablar.
Əziz dostlar.

Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurasının VII iclası videokonfrans vasitəsilə keçirilir. Bu, pandemiyanın nəticəsində yaranmış yeni reallıqdır. Buna baxmayaraq, əminəm ki, bizim birgə fəaliyyətimizin nəticəsi hər zaman olduğu kimi əhəmiyyətli olacaqdır. Məşvərət Şurasının ilk iclası mənim xatirimdədir. O zaman biz birgə işimizə yeni başlamışdıq və bu gün keçmişə nəzər saldıqda mühüm nailiyyətlərin şahidi oluruq. Yeri gəlmişkən, hər il Bakıda toplaşarkən biz görülən işləri nəzərdən keçirir və gələcək addımlarımızı planlaşdırırıq.

Şadam ki, bugünkü iclasda iştirak edən ölkələrin sayı əvvəlkindən artıqdır. Hazırda burada 18 ölkə, 19 şirkət və 5 aparıcı beynəlxalq maliyyə təsisatı iştirak edir. Biz vahid komanda olaraq çalışırıq və hesab edirəm ki, bu, bizim uğurumuzun başlıca səbəbidir.

Əlbəttə, əvvəlcə hər birimizi "Cənub qaz dəhlizi"nin inşasının başa çatdırılması münasibətilə təbrik etmək istəyirəm. Ötən ilin sonuncu günü əlamətdar olmuşdur. "Cənub qaz dəhlizi"nin sonuncu seqmenti olan TAP layihəsinin yekunlaşdırılması tarixi nailiyyətdir. Əminəm ki, bizim birgə fəaliyyətimiz davam edəcəkdir, çünki yeni plan və ideyalarımız var. Həmin plan və ideyalar bugünkü iclasda mütləq müzakirə ediləcəkdir.

Mən bütün tərəfdaşlarımıza təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Bu nəhəng layihənin inşasında iştirak edən dövlətlər - Gürcüstan, Türkiyə, Bolqarıstan, Yunanıstan, Albaniya və İtaliya hökumətlərinə minnətdaram. Avropa Komissiyasına təşəkkür edirəm, çünki Azərbaycan və Avropa Komissiyası 10 il əvvəl Bakıda "Cənub qaz dəhlizi"yə dair Birgə Bəyanat imzalamışdır. Bu, bizim fəaliyyətimizin başlanğıc nöqtəsi idi. Bu 10 il ərzində biz Avropa Komissiyası ilə fəal şəkildə əməkdaşlıq etmişik və Azərbaycan və Avropa Komissiyası Məşvərət Şurasının həmsədrleridir.

Mən ABŞ və Böyük Britaniya hökumətlərinə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Tərəfdaşlarımız olan hər iki ölkənin hökuməti bizim bütün təşəbbüslərimizi hər zaman dəstəkləmiş, Azərbaycan və onun qonşuları və tərəfdaşları ilə birlikdə əvvəllər də uğurla həyata keçirdiyi müxtəlif nəhəng layihələrin icrası zamanı bizə çox güclü dəstək vermişdir.

Əlbəttə, şirkətlər bu layihəyə güclü sadiqlik nümayiş etdirməyə idi, onun reallaşması mümkünsüz olardı. Burada həqiqətən də bu nəhəng enerji layihəsinin həyata keçirilməsi ilə bağlı vahid ideya ətrafında toplaşmış şirkətlərdən ibarət böyük bir qrup mövcuddur. Bu mənada mən Azərbaycan və BP arasında strateji tərəfdaşlığın əhəmiyyətini xüsusi vurğulamaq istəyirəm. BP bizim strateji tərəfdaşımızdır, 27 ildir ki, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən şirkətdir və qarşıda hələ neçə onilliklər ərzində əməkdaşlığımız var. Buraya Azərbaycanda neft və qaz sahəsi, o cümlədən resursların neqli ilə bağlı bütün əhəmiyyətli layihələr daxildir.

Buradan aparıcı beynəlxalq maliyyə təsisatlarına - Dünya Bankına, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankına, Asiya İnkişaf Bankına, Avropa İnvestisiya Bankına və Asiya İnfrastruktur İnvestisiya Bankına təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Bu beş böyük beynəlxalq maliyyə institutu layihədə iştirak etmiş və onun həyata keçirilməsinə mühüm töhfələr vermişdir.

Bu, bir daha onu nümayiş etdirir ki, komanda şəklində aparılan iş yaxşı nəticə verir. Biz əhəmiyyətli irəliləyişə nail olmuşuq. "Cənub qaz dəhlizi" enerji təhlükəsizliyi və enerjinin şaxələndirilməsi layihəsidir. Bu gün enerji təhlükəsizliyi bütün ölkələrin milli təhlükəsizlik məsələsidir. Enerjinin şaxələndirilməsi də istehlakçı və istehsalçı ölkələr üçün vacibdir. Beləliklə, zənnimcə, biz misilsiz əməkdaşlıq formatına nail olmuşuq. Düzgün hesablanmış maraqlar balansı var ki, burada istehsalçı olan Azərbaycanın maraqları tranzit və istehlakçı ölkələrin maraqları ilə üst-üstə düşür. Məhz bunun nəticəsində bəzilərinin o qədər də real hesab etmədikləri bir layihənin həyata keçirilməsi mümkün olmuşdur.

"Cənub qaz dəhlizi" layihəsinə nəzər saldıqda, onun bir çox parametrlər üzrə çox nadir olduğunu görə bilərik. Onun uzunluğu 3500 kilometrdir və layihə 7 ölkəni birləşdirir. Həmin ölkələr arasında sıx əməkdaşlıq olmasa idi, onu reallaşdırmaq mümkünsüz olardı. Boru xətti çox mürəkkəb coğrafi məkanlardan, hündürlüyü 2500 metr olan dağlardan, 100 kilometrədən artıq hissəsi isə Adriatik dənizinin dibindən keçir. "Cənub qaz dəhlizi" mövcud olan ən yüksək ekoloji standartlara cavab verir və bu, həmin layihənin planlaşdırılması və icrası zamanı bizim üçün başlıca şərt olmuşdur.

Layihənin dəyərində gəldikdə, ilkin olaraq dəyər 44,6 milyard dollar məbləğində hesablanmışdı. Lakin səmərəli idarəçilik və düzgün planlaşdırma nəticəsində layihənin dəyəri 33 milyard dollara enmişdir. Bunun özü əhəmiyyətli bir nailiyyətdir. Çünki adətən tikinti layihələrinin icrası zamanı dəyər azalmır, əksinə, artır. Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycan layihəyə 10 milyard dollar həcmində əhəmiyyətli maliyyə töhfəsi vermişdir və biz "Cənub qaz dəhlizi"nin həyata keçirilməsinin hər dörd seqmentində - "Şahdəniz", Cənubi Qafqaz boru kəməri, TANAP və TAP-da iştirak etmişik. Bunların hamısı bizim komanda şəklində işləməyimizin təzahürüdür.

Enerji təhlükəsizliyi bütün ölkələrin milli təhlükəsizlik məsələsidir

Əvvəli 1-ci səh.

Bir daha 10 il əvvəl Bakıda Avropa Komissiyasının özəməli prezidenti cənab Barrozu və mənim tərəfindən imzalanmış Birgə Bəyanatın əhəmiyyətini vurğulamaq istərdim. "Cənub qaz dəhlizi" nə dair Birgə Bəyanatın imzalanması həqiqətən də əlamətdar hadisə idi. Ancaq həmin bəyanatın imzalanması artıq əldə edilmiş irəliləyişə görə mümkün olmuşdur. O zaman - 1994-cü ildə Azərbaycan faal şəkildə dünyanın aparıcı enerji şirkətləri ilə işləməyə başlamış və "Əsrin müqaviləsi" imzalanmışdır. Bu, bizim enerji strategiyamızın reallaşdırılması istiqamətində atılmış vacib addım idi.

Tərəfdaşlığımıza bezi mühüm tarixi nailiyyətləri xatırlatmaq istəyirəm. 1994-cü il bizim bütün nəhəng layihələrimiz üçün başlanğıc nöqtəsi hesab oluna bilər. 1996-cı ildə Azərbaycan və beynəlxalq enerji şirkətlərindən ibarət konsorsium "Şahdəniz" yatağı ilə bağlı müqavilə imzalanmışdır. Hazırda həmin yataq "Cənub qaz dəhlizi"nin yeganə təbii ehtiyat mənbəyidir, ancaq əminəm ki, digər yataqlardan da əlavə qaz həcmli olanda, 1997-ci ildə xarici şirkətlər tərəfindən Xəzərdə ilk neftin əldə edilməsi reallaşdırılmışdır. Azərbaycan Xəzər dənizində fəaliyyət göstərən enerji xarici neft şirkətlərinin davət etdiyi ilk ölkə olmuşdur. Daha sonra 1999-cu ildə biz Bakıdan Gürcüstanın Supsa liman şəhərində ucaldığımız enerji xarici neft şirkətlərinin davət etdiyi ilk ölkə olmuşdur. Daha sonra 1999-cu ildə biz Bakıdan Gürcüstanın Supsa liman şəhərində ucaldığımız enerji xarici neft şirkətlərinin davət etdiyi ilk ölkə olmuşdur. Daha sonra 1999-cu ildə biz Bakıdan Gürcüstanın Supsa liman şəhərində ucaldığımız enerji xarici neft şirkətlərinin davət etdiyi ilk ölkə olmuşdur. Daha sonra 1999-cu ildə biz Bakıdan Gürcüstanın Supsa liman şəhərində ucaldığımız enerji xarici neft şirkətlərinin davət etdiyi ilk ölkə olmuşdur.

Bununla yanaşı, işğal edilmiş ərazilərimizin azad olunmasından sonra hərəkət edilmiş elektrik enerjisinin istehsalı üçün yeni imkanlar yaranmışdır. Bu baxımdan məm ölkələrimizdən olan şirkətləri bizim tərəfdaşlığımıza əlavə etməyə istəyirik. Mən artıq rəsmi olaraq azad edilmiş əraziləri "yaşıl enerji" ilə təmin ediləcək bölgə elan etmişəm. Biz artıq master-plan üzərində çalışırıq və nəhəng su, günəş və külək potensialından istifadə edərək həmin layihələri icra edəcəyik.

Daha bir layihə bütün azad olunmuş ərazilərdə "ağıllı şəhərlər" in yaradılmasıdır ki, bununla bağlı da hazırlıq işləri gedir. İşğaldan azad olunmuş ərazilərin Ermənistan tərəfindən dəmədəyin edilməsi nəzərə alınaraq, bu bölgəni təmin etmək üçün biz bütün öhdəsindən qısa müddət ərzində gəlmiş və keçmiş köçkünlərimizi doğma torpaqlarına qaytarmaq məsələsinə sadıq. Bununla da ölkəmizin imkanlarını, əzmini və gələcəyə baxışını nümayiş etdirmək niyyətindəyik.

Hesab edirəm ki, böyük neft və qaz potensialına sahib, xam neft və neft məhsullarından, təbii qaz və elektrik enerjisi ixracatçısı olan Azərbaycan böyük məsuliyyəti nümayiş etdirməli və "yaşıl enerji"yə fəal şəkildə sarmayə yatırmaqlıdır. Biz məhz bununla məşğulduq. Bununla bağlı planlarımız bölgədə və əminəm ki, onlar həyata keçiriləcəkdir. Sadəcə olaraq, tərəfdar və dostlarımızı məlumatlandırmaq istəyirəm ki, belə imkanlar da mövcuddur.

Artıq dediyim kimi, "Cənub qaz dəhlizi"nin başa çatdırılması qeyd etdiyimiz bir vaxtda biz gələcəyə baxmalı, yeni plan və ideyalar üzərində işləməliyik. Ümid edirəm ki, pandemiya bitdikdən sonra biz yenidən Bakıda görüşə biləcəyik, çünki Bakı ənənəvi olaraq Məşvərət Şurasının toplantılarının keçirildiyi şəhərdir. Fərsləndən istifadə edərək, birgə fəaliyyətimizi davam etdirmək üçün sizi gələn il Bakıya səfərə dəvət edirəm. Diqqətinizə görə sağ olun.

Azərbaycanın energetika naziri **Parviz ŞAHBAZOV** dedi:
- Zati-alləri, cənab Prezident, biz Səməvət Şurasının bugünkü iclasının bütün iştirakçıları adından dərin minnətdarlığımızı bildiririk. Siz çox əhatəli və təfərrüatlı çıxış etdiniz. Təbii ki, Sizin dəstəyiniz "Cənub qaz dəhlizi"nin uğurlu olmasını şərtləndirir.

İndi isə sözü Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə komissarı xanım Kadri Simsona vermək istəyirəm. Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə komissarı xanım Kadri Simson dedi:
- Zati-alləri Prezident Əliyev, nazir Şahbazov, Brüsseləndən sizə salamlar. Məşvərət Şurasının bu günkü iclası xüsusən bizim üçün qeyd etmək üçün əsasımızdır. "Cənub qaz dəhlizi" başa çatıb. Məşvərət Şurası siyasət idarələri, şirkətləri və maliyyə təsisatlarının hamısını bir masa arxasında toplayıb. Bu cür digər forumlardan fərqli olaraq, bu, görüşməli hadisədir. Bu uğurun müqayisəsi əslində anlamaq üçün biz layihənin üzvlüyü iki gözcüçürən çətinliyi qavramalıdır. Birincisi, inam. Şura hamımızı vahid ideya ətrafında birləşdirdi. O, hamımız üçün çox istənilən etimad qurmuşdur. İcra olunacaq məsələlər ətrafında konsensus əldə etməyə və həyata keçiriləcək layihələrə bağlı razılığa gəlməyə yarıldı etdi. İkincisi, texniki tərəfdar. Burada neinki "Şahdəniz-2" yatağının işlənilməsi, eyni zamanda ərazilərdə, fərqli coğrafi məkanlarda, həm quruda, həm dənizdə bəzülərin yerləşdirilməsi və birləşdirilməsində üzə çıxan çətinliklər nəzərdə tutulur. Bütün bunlara baxmayaraq, biz qalib gəlirik. Bu gün biz fərhəle deyə bilərik ki, mandatımız icra olunub.

"Cənub qaz dəhlizi" Avropa İttifaqına öz enerji təchizatını saxələndirmək, vətəndaşlarımızı daha çox seçim və rəqabətli təmin etməkdə kömək edir. Faktiki olaraq, biz İttifaqda bu ilin əvvəlində qaz qiymətlərinin artıq aşağı düşdüyünü görürük. Bu, uğurumuzun, həmçinin yeni tərəfdaşlığın başlanması deməkdir. Bu sahədə vasitəsilə Avropa İttifaqı və Azərbaycan hazırda strateji enerji tərəfdaşlarıdır. Biz bu nöqtəyə təsadüfən, yaxud hansısa şərtlərlə gəlməmişik. Tam əksinə, biz bu nöqtəyə bu gün ona görə çatmışıq ki, bu iclasda iştirak edən

hər bir şəxs yorulmadan çalışıb və sədiqliyini nümayiş etdirib. Mən, əvvəlcə, Prezident Əliyevə bütün bu illər ərzində nümayiş etdirdiyi mövqeyinə, qətiyyətinə və strateji idarəçiliyinə görə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Mən, həmçinin Gürcüstan, Türkiyə və Albaniyaya təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Dəhlizimiz Sizin ərazilərdən keçir. Siz olmadan "Cənub qaz dəhlizi" layihəsi olmazdı. Siyasətə dəstək bu cür layihələrdə hər hansı boru kəməri qurulmadan təməl rolunu oynayır. Bir sözlə, mən bu müddət ərzində verdiyi siyasi dəstəyə görə Amerika Birlişmiş Ştatlarına və Birlişmiş Krallığa təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Biz bu illər ərzində sizin və dəstəyinizə görə Sizə minnətdarıq. Sonuncu, lakin mühüm məqam maliyyələşmədir. Maliyyələşmə bu layihənin icrasında çox vacib addım. Mən layihənin maliyyələşdirilməsinə töhfə verməyə Avropa İnvestisiya Bankına, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankına, Dünya Bankına və bütün özal qurumlarına minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Məhz beləcə biz bu nöqtəyə çatdıq.

İndi isə gələn, işi necə davam etdirəcəyimizə nəzər salaq. Hamımız bilir ki, Avropa iqlim neytrallığına doğru global keçiddə aparıcı cərəndədir. "Yaşıl razılışma" əsasında aydın məqsədlər dayanır. 2050-ci ilə qədər Avropada iqlim neytrallığı olmalıdır və gələn 10 il ərzində emissiyaların azaldılması ən azı 55 faizə çatmalıdır. Də, də-karbonlaşmış enerji sistemində doğru hərəkət etmək deməkdir. Əlbəttə, iqlim neytrallığına doğru yol uzundur. Müxtəlif başlanğıc nöqtələrində fərqli yanaşmalar tələb edir. Bu baxımdan biz qazın rolunu əvəzlədik yanacaq kimi görürük. Avropa İttifaqı Şurası bu yaxınlarda etiraz etmişdir ki, qaz keçid yanacaq kimi enerji təhlükəsizliyini və əlçatanlığı saxlanmaqda qara kömür kimi havanı çirkəndirən enerji mənbələrinə tədricən əvəzlənməsinin təmin edilməsində öz rolunu oynamaqdadır. Eyni zamanda, gələcək "yaşıl razılışma" ilə dünya qaz də-karbonlaşdırılmaldır və öz yerini hidrogenin və digər də-karbonlaşmış yanacaq təbii qaz üçün təhvil verməlidir. Təmin etdiyimiz qaz zamanı qazın rolunu etiraz etdiyimiz zaman biz, həmçinin aydın anlayırıq ki, bu rol yeni məsuliyyəti ehtiva edir. Bu səbəbdən Avropa İttifaqı metan emissiyalarını sayəsində tədbirlərə xüsusi önəm verir. Biz bilirik ki, metan qaz perspektivdə CO₂-dən qat-qat zərərli. Metan emissiyalarını bütün istilik qazlarının emissiyasının 50 faizə yaxın hissəsini təşkil edir. Lakin biz, həmçinin bilirəm ki, qaz hasilatı nəticəsində havaya qarışan metan demək olar ki, sıfır xərclə azaldıla bilər. Bu, ələ bir sahədir ki, Avropa İttifaqı sürətlə addımlamaq çox arzu edir. Məna məlumdur ki, Azərbaycanın Dövlət Neft Şirkəti artıq BMT-nin Ətraf mühit proqramı ilə ilk təmasları qurub. Biz Avropa İttifaqında metanın aradan qaldırılması ilə əlaqədar, həmçinin BMT-nin Ətraf mühit proqramı ilə yaxından əməkdaşlıq edirik. Öykünüzün bir hissəsi olaraq öten ilin oktyabrında biz antropogen metan emissiyalarını azaltmaq üçün Avropa İttifaqının strategiyasını qəbul etmişik və bu məsələdə əməkdaşlığı genişləndirmək arzusundayıq. Qısa perspektivədə biz emissiyaların monitorinqi, yoxlanılması və məruzə edilməsində boşluqları doldurmaq, eyni zamanda metan emissiyalarını azaltmaq üçün təşəbbüsləri həvəsləndirmək istəyirik. Növbəti addımımız BMT-nin Ətraf mühit proqramı ilə bəy-nəlxalq metan emissiyası əsasında avtorizasiya yaratmaq və metan emissiyalarını azaldılması ilə əlaqədar Avropa İttifaqının qaydalarını həzirləməkdir. Biz bu il uğurlu olmasını şərtləndirir.

İndi isə sözü Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə komissarı xanım Kadri Simsona vermək istəyirəm. Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə komissarı xanım Kadri Simson dedi:
- Zati-alləri Prezident Əliyev, nazir Şahbazov, Brüsseləndən sizə salamlar. Məşvərət Şurasının bu günkü iclası xüsusən bizim üçün qeyd etmək üçün əsasımızdır. "Cənub qaz dəhlizi" başa çatıb. Məşvərət Şurası siyasət idarələri, şirkətləri və maliyyə təsisatlarının hamısını bir masa arxasında toplayıb. Bu cür digər forumlardan fərqli olaraq, bu, görüşməli hadisədir. Bu uğurun müqayisəsi əslində anlamaq üçün biz layihənin üzvlüyü iki gözcüçürən çətinliyi qavramalıdır. Birincisi, inam. Şura hamımızı vahid ideya ətrafında birləşdirdi. O, hamımız üçün çox istənilən etimad qurmuşdur. İcra olunacaq məsələlər ətrafında konsensus əldə etməyə və həyata keçiriləcək layihələrə bağlı razılığa gəlməyə yarıldı etdi. İkincisi, texniki tərəfdar. Burada neinki "Şahdəniz-2" yatağının işlənilməsi, eyni zamanda ərazilərdə, fərqli coğrafi məkanlarda, həm quruda, həm dənizdə bəzülərin yerləşdirilməsi və birləşdirilməsində üzə çıxan çətinliklər nəzərdə tutulur. Bütün bunlara baxmayaraq, biz qalib gəlirik. Bu gün biz fərhəle deyə bilərik ki, mandatımız icra olunub.

"Cənub qaz dəhlizi" Avropa İttifaqına öz enerji təchizatını saxələndirmək, vətəndaşlarımızı daha çox seçim və rəqabətli təmin etməkdə kömək edir. Faktiki olaraq, biz İttifaqda bu ilin əvvəlində qaz qiymətlərinin artıq aşağı düşdüyünü görürük. Bu, uğurumuzun, həmçinin yeni tərəfdaşlığın başlanması deməkdir. Bu sahədə vasitəsilə Avropa İttifaqı və Azərbaycan hazırda strateji enerji tərəfdaşlarıdır. Biz bu nöqtəyə təsadüfən, yaxud hansısa şərtlərlə gəlməmişik. Tam əksinə, biz bu nöqtəyə bu gün ona görə çatmışıq ki, bu iclasda iştirak edən

hər bir şəxs yorulmadan çalışıb və sədiqliyini nümayiş etdirib. Mən, əvvəlcə, Prezident Əliyevə bütün bu illər ərzində nümayiş etdirdiyi mövqeyinə, qətiyyətinə və strateji idarəçiliyinə görə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Mən, həmçinin Gürcüstan, Türkiyə və Albaniyaya təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Dəhlizimiz Sizin ərazilərdən keçir. Siz olmadan "Cənub qaz dəhlizi" layihəsi olmazdı. Siyasətə dəstək bu cür layihələrdə hər hansı boru kəməri qurulmadan təməl rolunu oynayır. Bir sözlə, mən bu müddət ərzində verdiyi siyasi dəstəyə görə Amerika Birlişmiş Ştatlarına və Birlişmiş Krallığa təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Biz bu illər ərzində sizin və dəstəyinizə görə Sizə minnətdarıq. Sonuncu, lakin mühüm məqam maliyyələşmədir. Maliyyələşmə bu layihənin icrasında çox vacib addım. Mən layihənin maliyyələşdirilməsinə töhfə verməyə Avropa İnvestisiya Bankına, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankına, Dünya Bankına və bütün özal qurumlarına minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Məhz beləcə biz bu nöqtəyə çatdıq.

İndi isə gələn, işi necə davam etdirəcəyimizə nəzər salaq. Hamımız bilir ki, Avropa iqlim neytrallığına doğru global keçiddə aparıcı cərəndədir. "Yaşıl razılışma" əsasında aydın məqsədlər dayanır. 2050-ci ilə qədər Avropada iqlim neytrallığı olmalıdır və gələn 10 il ərzində emissiyaların azaldılması ən azı 55 faizə çatmalıdır. Də, də-karbonlaşmış enerji sistemində doğru hərəkət etmək deməkdir. Əlbəttə, iqlim neytrallığına doğru yol uzundur. Müxtəlif başlanğıc nöqtələrində fərqli yanaşmalar tələb edir. Bu baxımdan biz qazın rolunu əvəzlədik yanacaq kimi görürük. Avropa İttifaqı Şurası bu yaxınlarda etiraz etmişdir ki, qaz keçid yanacaq kimi enerji təhlükəsizliyini və əlçatanlığı saxlanmaqda qara kömür kimi havanı çirkəndirən enerji mənbələrinə tədricən əvəzlənməsinin təmin edilməsində öz rolunu oynamaqdadır. Eyni zamanda, gələcək "yaşıl razılışma" ilə dünya qaz də-karbonlaşdırılmaldır və öz yerini hidrogenin və digər də-karbonlaşmış yanacaq təbii qaz üçün təhvil verməlidir. Təmin etdiyimiz qaz zamanı qazın rolunu etiraz etdiyimiz zaman biz, həmçinin aydın anlayırıq ki, bu rol yeni məsuliyyəti ehtiva edir. Bu səbəbdən Avropa İttifaqı metan emissiyalarını sayəsində tədbirlərə xüsusi önəm verir. Biz bilirik ki, metan qaz perspektivdə CO₂-dən qat-qat zərərli. Metan emissiyalarını bütün istilik qazlarının emissiyasının 50 faizə yaxın hissəsini təşkil edir. Lakin biz, həmçinin bilirəm ki, qaz hasilatı nəticəsində havaya qarışan metan demək olar ki, sıfır xərclə azaldıla bilər. Bu, ələ bir sahədir ki, Avropa İttifaqı sürətlə addımlamaq çox arzu edir. Məna məlumdur ki, Azərbaycanın Dövlət Neft Şirkəti artıq BMT-nin Ətraf mühit proqramı ilə ilk təmasları qurub. Biz Avropa İttifaqında metanın aradan qaldırılması ilə əlaqədar, həmçinin BMT-nin Ətraf mühit proqramı ilə yaxından əməkdaşlıq edirik. Öykünüzün bir hissəsi olaraq öten ilin oktyabrında biz antropogen metan emissiyalarını azaltmaq üçün Avropa İttifaqının strategiyasını qəbul etmişik və bu məsələdə əməkdaşlığı genişləndirmək arzusundayıq. Qısa perspektivədə biz emissiyaların monitorinqi, yoxlanılması və məruzə edilməsində boşluqları doldurmaq, eyni zamanda metan emissiyalarını azaltmaq üçün təşəbbüsləri həvəsləndirmək istəyirik. Növbəti addımımız BMT-nin Ətraf mühit proqramı ilə bəy-nəlxalq metan emissiyası əsasında avtorizasiya yaratmaq və metan emissiyalarını azaldılması ilə əlaqədar Avropa İttifaqının qaydalarını həzirləməkdir. Biz bu il uğurlu olmasını şərtləndirir.

İndi isə sözü Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə komissarı xanım Kadri Simsona vermək istəyirəm. Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə komissarı xanım Kadri Simson dedi:
- Zati-alləri Prezident Əliyev, nazir Şahbazov, Brüsseləndən sizə salamlar. Məşvərət Şurasının bu günkü iclası xüsusən bizim üçün qeyd etmək üçün əsasımızdır. "Cənub qaz dəhlizi" başa çatıb. Məşvərət Şurası siyasət idarələri, şirkətləri və maliyyə təsisatlarının hamısını bir masa arxasında toplayıb. Bu cür digər forumlardan fərqli olaraq, bu, görüşməli hadisədir. Bu uğurun müqayisəsi əslində anlamaq üçün biz layihənin üzvlüyü iki gözcüçürən çətinliyi qavramalıdır. Birincisi, inam. Şura hamımızı vahid ideya ətrafında birləşdirdi. O, hamımız üçün çox istənilən etimad qurmuşdur. İcra olunacaq məsələlər ətrafında konsensus əldə etməyə və həyata keçiriləcək layihələrə bağlı razılığa gəlməyə yarıldı etdi. İkincisi, texniki tərəfdar. Burada neinki "Şahdəniz-2" yatağının işlənilməsi, eyni zamanda ərazilərdə, fərqli coğrafi məkanlarda, həm quruda, həm dənizdə bəzülərin yerləşdirilməsi və birləşdirilməsində üzə çıxan çətinliklər nəzərdə tutulur. Bütün bunlara baxmayaraq, biz qalib gəlirik. Bu gün biz fərhəle deyə bilərik ki, mandatımız icra olunub.

"Cənub qaz dəhlizi" Avropa İttifaqına öz enerji təchizatını saxələndirmək, vətəndaşlarımızı daha çox seçim və rəqabətli təmin etməkdə kömək edir. Faktiki olaraq, biz İttifaqda bu ilin əvvəlində qaz qiymətlərinin artıq aşağı düşdüyünü görürük. Bu, uğurumuzun, həmçinin yeni tərəfdaşlığın başlanması deməkdir. Bu sahədə vasitəsilə Avropa İttifaqı və Azərbaycan hazırda strateji enerji tərəfdaşlarıdır. Biz bu nöqtəyə təsadüfən, yaxud hansısa şərtlərlə gəlməmişik. Tam əksinə, biz bu nöqtəyə bu gün ona görə çatmışıq ki, bu iclasda iştirak edən

hər bir şəxs yorulmadan çalışıb və sədiqliyini nümayiş etdirib. Mən, əvvəlcə, Prezident Əliyevə bütün bu illər ərzində nümayiş etdirdiyi mövqeyinə, qətiyyətinə və strateji idarəçiliyinə görə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Mən, həmçinin Gürcüstan, Türkiyə və Albaniyaya təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Dəhlizimiz Sizin ərazilərdən keçir. Siz olmadan "Cənub qaz dəhlizi" layihəsi olmazdı. Siyasətə dəstək bu cür layihələrdə hər hansı boru kəməri qurulmadan təməl rolunu oynayır. Bir sözlə, mən bu müddət ərzində verdiyi siyasi dəstəyə görə Amerika Birlişmiş Ştatlarına və Birlişmiş Krallığa təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Biz bu illər ərzində sizin və dəstəyinizə görə Sizə minnətdarıq. Sonuncu, lakin mühüm məqam maliyyələşmədir. Maliyyələşmə bu layihənin icrasında çox vacib addım. Mən layihənin maliyyələşdirilməsinə töhfə verməyə Avropa İnvestisiya Bankına, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankına, Dünya Bankına və bütün özal qurumlarına minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Məhz beləcə biz bu nöqtəyə çatdıq.

İndi isə gələn, işi necə davam etdirəcəyimizə nəzər salaq. Hamımız bilir ki, Avropa iqlim neytrallığına doğru global keçiddə aparıcı cərəndədir. "Yaşıl razılışma" əsasında aydın məqsədlər dayanır. 2050-ci ilə qədər Avropada iqlim neytrallığı olmalıdır və gələn 10 il ərzində emissiyaların azaldılması ən azı 55 faizə çatmalıdır. Də, də-karbonlaşmış enerji sistemində doğru hərəkət etmək deməkdir. Əlbəttə, iqlim neytrallığına doğru yol uzundur. Müxtəlif başlanğıc nöqtələrində fərqli yanaşmalar tələb edir. Bu baxımdan biz qazın rolunu əvəzlədik yanacaq kimi görürük. Avropa İttifaqı Şurası bu yaxınlarda etiraz etmişdir ki, qaz keçid yanacaq kimi enerji təhlükəsizliyini və əlçatanlığı saxlanmaqda qara kömür kimi havanı çirkəndirən enerji mənbələrinə tədricən əvəzlənməsinin təmin edilməsində öz rolunu oynamaqdadır. Eyni zamanda, gələcək "yaşıl razılışma" ilə dünya qaz də-karbonlaşdırılmaldır və öz yerini hidrogenin və digər də-karbonlaşmış yanacaq təbii qaz üçün təhvil verməlidir. Təmin etdiyimiz qaz zamanı qazın rolunu etiraz etdiyimiz zaman biz, həmçinin aydın anlayırıq ki, bu rol yeni məsuliyyəti ehtiva edir. Bu səbəbdən Avropa İttifaqı metan emissiyalarını sayəsində tədbirlərə xüsusi önəm verir. Biz bilirik ki, metan qaz perspektivdə CO₂-dən qat-qat zərərli. Metan emissiyalarını bütün istilik qazlarının emissiyasının 50 faizə yaxın hissəsini təşkil edir. Lakin biz, həmçinin bilirəm ki, qaz hasilatı nəticəsində havaya qarışan metan demək olar ki, sıfır xərclə azaldıla bilər. Bu, ələ bir sahədir ki, Avropa İttifaqı sürətlə addımlamaq çox arzu edir. Məna məlumdur ki, Azərbaycanın Dövlət Neft Şirkəti artıq BMT-nin Ətraf mühit proqramı ilə ilk təmasları qurub. Biz Avropa İttifaqında metanın aradan qaldırılması ilə əlaqədar, həmçinin BMT-nin Ətraf mühit proqramı ilə yaxından əməkdaşlıq edirik. Öykünüzün bir hissəsi olaraq öten ilin oktyabrında biz antropogen metan emissiyalarını azaltmaq üçün Avropa İttifaqının strategiyasını qəbul etmişik və bu məsələdə əməkdaşlığı genişləndirmək arzusundayıq. Qısa perspektivədə biz emissiyaların monitorinqi, yoxlanılması və məruzə edilməsində boşluqları doldurmaq, eyni zamanda metan emissiyalarını azaltmaq üçün təşəbbüsləri həvəsləndirmək istəyirik. Növbəti addımımız BMT-nin Ətraf mühit proqramı ilə bəy-nəlxalq metan emissiyası əsasında avtorizasiya yaratmaq və metan emissiyalarını azaldılması ilə əlaqədar Avropa İttifaqının qaydalarını həzirləməkdir. Biz bu il uğurlu olmasını şərtləndirir.

İndi isə sözü Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə komissarı xanım Kadri Simsona vermək istəyirəm. Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə komissarı xanım Kadri Simson dedi:
- Zati-alləri Prezident Əliyev, nazir Şahbazov, Brüsseləndən sizə salamlar. Məşvərət Şurasının bu günkü iclası xüsusən bizim üçün qeyd etmək üçün əsasımızdır. "Cənub qaz dəhlizi" başa çatıb. Məşvərət Şurası siyasət idarələri, şirkətləri və maliyyə təsisatlarının hamısını bir masa arxasında toplayıb. Bu cür digər forumlardan fərqli olaraq, bu, görüşməli hadisədir. Bu uğurun müqayisəsi əslində anlamaq üçün biz layihənin üzvlüyü iki gözcüçürən çətinliyi qavramalıdır. Birincisi, inam. Şura hamımızı vahid ideya ətrafında birləşdirdi. O, hamımız üçün çox istənilən etimad qurmuşdur. İcra olunacaq məsələlər ətrafında konsensus əldə etməyə və həyata keçiriləcək layihələrə bağlı razılığa gəlməyə yarıldı etdi. İkincisi, texniki tərəfdar. Burada neinki "Şahdəniz-2" yatağının işlənilməsi, eyni zamanda ərazilərdə, fərqli coğrafi məkanlarda, həm quruda, həm dənizdə bəzülərin yerləşdirilməsi və birləşdirilməsində üzə çıxan çətinliklər nəzərdə tutulur. Bütün bunlara baxmayaraq, biz qalib gəlirik. Bu gün biz fərhəle deyə bilərik ki, mandatımız icra olunub.

"Cənub qaz dəhlizi" Avropa İttifaqına öz enerji təchizatını saxələndirmək, vətəndaşlarımızı daha çox seçim və rəqabətli təmin etməkdə kömək edir. Faktiki olaraq, biz İttifaqda bu ilin əvvəlində qaz qiymətlərinin artıq aşağı düşdüyünü görürük. Bu, uğurumuzun, həmçinin yeni tərəfdaşlığın başlanması deməkdir. Bu sahədə vasitəsilə Avropa İttifaqı və Azərbaycan hazırda strateji enerji tərəfdaşlarıdır. Biz bu nöqtəyə təsadüfən, yaxud hansısa şərtlərlə gəlməmişik. Tam əksinə, biz bu nöqtəyə bu gün ona görə çatmışıq ki, bu iclasda iştirak edən

hər bir şəxs yorulmadan çalışıb və sədiqliyini nümayiş etdirib. Mən, əvvəlcə, Prezident Əliyevə bütün bu illər ərzində nümayiş etdirdiyi mövqeyinə, qətiyyətinə və strateji idarəçiliyinə görə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Mən, həmçinin Gürcüstan, Türkiyə və Albaniyaya təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Dəhlizimiz Sizin ərazilərdən keçir. Siz olmadan "Cənub qaz dəhlizi" layihəsi olmazdı. Siyasətə dəstək bu cür layihələrdə hər hansı boru kəməri qurulmadan təməl rolunu oynayır. Bir sözlə, mən bu müddət ərzində verdiyi siyasi dəstəyə görə Amerika Birlişmiş Ştatlarına və Birlişmiş Krallığa təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Biz bu illər ərzində sizin və dəstəyinizə görə Sizə minnətdarıq. Sonuncu, lakin mühüm məqam maliyyələşmədir. Maliyyələşmə bu layihənin icrasında çox vacib addım. Mən layihənin maliyyələşdirilməsinə töhfə verməyə Avropa İnvestisiya Bankına, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankına, Dünya Bankına və bütün özal qurumlarına minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Məhz beləcə biz bu nöqtəyə çatdıq.

İndi isə gələn, işi necə davam etdirəcəyimizə nəzər salaq. Hamımız bilir ki, Avropa iqlim neytrallığına doğru global keçiddə aparıcı cərəndədir. "Yaşıl razılışma" əsasında aydın məqsədlər dayanır. 2050-ci ilə qədər Avropada iqlim neytrallığı olmalıdır və gələn 10 il ərzində emissiyaların azaldılması ən azı 55 faizə çatmalıdır. Də, də-karbonlaşmış enerji sistemində doğru hərəkət etmək deməkdir. Əlbəttə, iqlim neytrallığına doğru yol uzundur. Müxtəlif başlanğıc nöqtələrində fərqli yanaşmalar tələb edir. Bu baxımdan biz qazın rolunu əvəzlədik yanacaq kimi görürük. Avropa İttifaqı Şurası bu yaxınlarda etiraz etmişdir ki, qaz keçid yanacaq kimi enerji təhlükəsizliyini və əlçatanlığı saxlanmaqda qara kömür kimi havanı çirkəndirən enerji mənbələrinə tədricən əvəzlənməsinin təmin edilməsində öz rolunu oynamaqdadır. Eyni zamanda, gələcək "yaşıl razılışma" ilə dünya qaz də-karbonlaşdırılmaldır və öz yerini hidrogenin və digər də-karbonlaşmış yanacaq təbii qaz üçün təhvil verməlidir. Təmin etdiyimiz qaz zamanı qazın rolunu etiraz etdiyimiz zaman biz, həmçinin aydın anlayırıq ki, bu rol yeni məsuliyyəti ehtiva edir. Bu səbəbdən Avropa İttifaqı metan emissiyalarını sayəsində tədbirlərə xüsusi önəm verir. Biz bilirik ki, metan qaz perspektivdə CO₂-dən qat-qat zərərli. Metan emissiyalarını bütün istilik qazlarının emissiyasının 50 faizə yaxın hissəsini təşkil edir. Lakin biz, həmçinin bilirəm ki, qaz hasilatı nəticəsində havaya qarışan metan demək olar ki, sıfır xərclə azaldıla bilər. Bu, ələ bir sahədir ki, Avropa İttifaqı sürətlə addımlamaq çox arzu edir. Məna məlumdur ki, Azərbaycanın Dövlət Neft Şirkəti artıq BMT-nin Ətraf mühit proqramı ilə ilk təmasları qurub. Biz Avropa İttifaqında metanın aradan qaldırılması ilə əlaqədar, həmçinin BMT-nin Ətraf mühit proqramı ilə yaxından əməkdaşlıq edirik. Öykünüzün bir hissəsi olaraq öten ilin oktyabrında biz antropogen metan emissiyalarını azaltmaq üçün Avropa İttifaqının strategiyasını qəbul etmişik və bu məsələdə əməkdaşlığı genişləndirmək arzusundayıq. Qısa perspektivədə biz emissiyaların monitorinqi, yoxlanılması və məruzə edilməsində boşluqları doldurmaq, eyni zamanda metan emissiyalarını azaltmaq üçün təşəbbüsləri həvəsləndirmək istəyirik. Növbəti addımımız BMT-nin Ətraf mühit proqramı ilə bəy-nəlxalq metan emissiyası əsasında avtorizasiya yaratmaq və metan emissiyalarını azaldılması ilə əlaqədar Avropa İttifaqının qaydalarını həzirləməkdir. Biz bu il uğurlu olmasını şərtləndirir.

İndi isə sözü Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə komissarı xanım Kadri Simsona vermək istəyirəm. Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə komissarı xanım Kadri Simson dedi:
- Zati-alləri Prezident Əliyev, nazir Şahbazov, Brüsseləndən sizə salamlar. Məşvərət Şurasının bu günkü iclası xüsusən bizim üçün qeyd etmək üçün əsasımızdır. "Cənub qaz dəhlizi" başa çatıb. Məşvərət Şurası siyasət idarələri, şirkətləri və maliyyə təsisatlarının hamısını bir masa arxasında toplayıb. Bu cür digər forumlardan fərqli olaraq, bu, görüşməli hadisədir. Bu uğurun müqayisəsi əslində anlamaq üçün biz layihənin üzvlüyü iki gözcüçürən çətinliyi qavramalıdır. Birincisi, inam. Şura hamımızı vahid ideya ətrafında birləşdirdi. O, hamımız üçün çox istənilən etimad qurmuşdur. İcra olunacaq məsələlər ətrafında konsensus əldə etməyə və həyata keçiriləcək layihələrə bağlı razılığa gəlməyə yarıldı etdi. İkincisi, texniki tərəfdar. Burada neinki "Şahdəniz-2" yatağının işlənilməsi, eyni zamanda ərazilərdə, fərqli coğrafi məkanlarda, həm quruda, həm dənizdə bəzülərin yerləşdirilməsi və birləşdirilməsində üzə çıxan çətinliklər nəzərdə tutulur. Bütün bunlara baxmayaraq, biz qalib gəlirik. Bu gün biz fərhəle deyə bilərik ki, mandatımız icra olunub.

"Cənub qaz dəhlizi" Avropa İttifaqına öz enerji təchizatını saxələndirmək, vətəndaşlarımızı daha çox seçim və rəqabətli təmin etməkdə kömək edir. Faktiki olaraq, biz İttifaqda bu ilin əvvəlində qaz qiymətlərinin artıq aşağı düşdüyünü görürük. Bu, uğurumuzun, həmçinin yeni tərəfdaşlığın başlanması deməkdir. Bu sahədə vasitəsilə Avropa İttifaqı və Azərbaycan hazırda strateji enerji tərəfdaşlarıdır. Biz bu nöqtəyə təsadüfən, yaxud hansısa şərtlərlə gəlməmişik. Tam əksinə, biz bu nöqtəyə bu gün ona görə çatmışıq ki, bu iclasda iştirak edən

hər bir şəxs yorulmadan çalışıb və sədiqliyini nümayiş etdirib. Mən, əvvəlcə, Prezident Əliyevə bütün bu illər ərzində nümayiş etdirdiyi mövqeyinə, qətiyyətinə və strateji idarəçiliyinə görə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Mən, həmçinin Gürcüstan, Türkiyə və Albaniyaya təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Dəhlizimiz Sizin ərazilərdən keçir. Siz olmadan "Cənub qaz dəhlizi" layihəsi olmazdı. Siyasətə dəstək bu cür layihələrdə hər hansı boru kəməri qurulmadan təməl rolunu oynayır. Bir sözlə, mən bu müddət ərzində verdiyi siyasi dəstəyə görə Amerika Birlişmiş Ştatlarına və Birlişmiş Krallığa təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Biz bu illər ərzində sizin və dəstəyinizə görə Sizə minnətdarıq. Sonuncu, lakin mühüm məqam maliyyələşmədir. Maliyyələşmə bu layihənin icrasında çox vacib addım. Mən layihənin maliyyələşdirilməsinə töhfə verməyə Avropa İnvestisiya Bankına, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankına, Dünya Bankına və bütün özal qurumlarına minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Məhz beləcə biz bu nöqtəyə çatdıq.

İndi isə gələn, işi necə davam etdirəcəyimizə nəzər salaq. Hamımız bilir ki, Avropa iqlim neytrallığına doğru global keçiddə aparıcı cərəndədir. "Yaşıl razılışma" əsasında aydın məqsədlər dayanır. 2050-ci ilə qədər Avropada iqlim neytrallığı olmalıdır və gələn 10 il ərzində emissiyaların azaldılması ən azı 55 faizə çatmalıdır. Də, də-karbonlaşmış enerji sistemində doğru hərəkət etmək deməkdir. Əlbəttə, iqlim neytrallığına doğru yol uzundur. Müxtəlif başlanğıc nöqtələrində fərqli yanaşmalar tələb edir. Bu baxımdan biz qazın rolunu əvəzlədik yanacaq kimi görürük. Avropa İttifaqı Şurası bu yaxınlarda etiraz etmişdir ki, qaz keçid yanacaq kimi enerji təhlükəsizliyini və əlçatanlığı saxlanmaqda qara kömür kimi havanı çirkəndirən enerji mənbələrinə tədricən əvəzlənməsinin təmin edilməsində öz rolunu oynamaqdadır. Eyni zamanda, gələcək "yaşıl razılışma" ilə dünya qaz də-karbonlaşdırılmaldır və öz yerini hidrogenin və digər də-karbonlaşmış yanacaq təbii qaz üçün təhvil verməlidir. Təmin etdiyimiz qaz zamanı qazın rolunu etiraz etdiyimiz zaman biz, həmçinin aydın anlayırıq ki, bu rol yeni məsuliyyəti ehtiva edir. Bu səbəbdən Avropa İttifaqı metan emissiyalarını sayəsində tədbirlərə xüsusi önəm verir. Biz bilirik ki, metan qaz perspektivdə CO₂-dən qat-qat zərərli. Metan emissiyalarını bütün istilik qazlarının emissiyasının 50 faizə yaxın hissəsini təşkil edir. Lakin biz, həmçinin bilirəm ki, qaz hasilatı nəticəsində havaya qarışan metan demək olar ki, sıfır xərclə azaldıla bilər. Bu, ələ bir sahədir ki, Avropa İttifaqı sürətlə addımlamaq çox arzu edir. Məna məlumdur ki, Azərbaycanın Dövlət Neft Şirkəti artıq BMT-nin Ətraf mühit proqramı ilə ilk təmasları qurub. Biz Avropa İttifaqında metanın aradan qaldırılması ilə əlaqədar, həmçinin BMT-nin Ətraf mühit proqramı ilə yaxından əməkdaşlıq edirik. Öykünüzün bir hissəsi olaraq öten ilin oktyabrında biz antropogen metan emissiyalarını